

Groene dakoase in zwarte bitumen steppe

Daktuin al zeven jaar het favoriete stekje van Astrid Hölzer

Zeven jaar geleden creëerde de van oorsprong Duitse landschapsarchitecte Astrid Hölzer in hartje Rotterdam haar eigen daktuin. De beneden- en bovenwoning uit 1909 is verfraaid met groen in substraat en potten, een dakterras en zelfs een robuuste serre ontbreekt niet. Dak&Gevel Groen ging op bezoek om te horen en zien hoe de vlag er na zeven jaar bij hangt.

Auteur: Ruud Jacobs

Voor de argeloos voorbijgaande passant lijkt alles bij het oude. Vanaf de straat is nauwelijks te zien dat de dubbele woning aan de Schiebroekselaan een groene kroon draagt. De bovenste twee verdiepingen van de ruim honderdjarige woning in het Rotterdamse Liskwartier zijn het domicilie van het landschapsarchitectenechtpaar Astrid Hölzer en haar man Dirk. "Na ons afstuderen in 1998 zijn we naar Nederland gegaan vanwege de hier aanwezige samenwerking tussen stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten", zo verduidelijkt Astrid Hölzer hun overstap naar de westerburen.

Volgens Astrid Hölzer is de keuze voor de bovenwoning heel bewust genomen. "Deze woning in de stad heeft een plat dak en bood de mogelijkheid tot een dakterras. Iets wat ik altijd al wilde. In het huis moest wel het een en ander worden

Astrid Hölzer

opgeknapt. Omdat er bij de buurman boven lekages waren, hebben we in 2005 samen eerst het dak aangepakt." Waar de landschapsarchitecten graag een tuin en een serre op het dak wilden, lieten de burens het bij een zwart dak. Spijt van haar daktuinbesluit heeft Astrid Hölzer geenszins: "Van zeven uur 's morgens tot 's avonds laat kunnen we hier nu van de zon en het uitzicht genieten."

Aanleg

Voor de aanleg van haar dakterras heeft Hölzer voor het ZinCo-systeem gekozen: "In die tijd waren er nog maar een paar systemen. Tegenwoordig zijn dat er zo veel, dat de markt eigenlijk niet meer te overzien valt. Nu heb je weliswaar vier tot vijf leveranciers van daksystemen, maar legio aanbieders die daktuinen aanleveren. Wij hebben voor dit systeem gekozen omdat het voor ons het makkelijkste was om zelf aan te leggen, en dan met name de drainage-mat." De start van de aanleg had zeven jaar geleden nogal wat voeten in de aarde. "We hadden van tevoren een paar constructeurs gebeld. Die zeiden meteen dat wat wij wilden niet zou gaan lukken. Na berekeningen bleek de dakconstructie echter toch sterk genoeg en konden we zelfs een lavendelpakket met een substraatopbouw van 8 tot 12 cm op ons dak aanbrengen. Na het weghalen van de oude dakbedekking en het grind bleek dat de balken zelfs iets omhoog waren

gekomen en daarmee dus sterk genoeg voor een daktuin."

Eigen werkzaamheden

Nadat in juni 2005 de dakbedekking was vernieuwd, volgde in eerste instantie in augustus de aanleg van het dakterras. In oktober werden er hier vier grote big bags met substraat voor het huis geplaatst. Astrid Hölzer: "Die hebben we in zakjes van zo'n 25 kilo over de trappen hier in huis naar het dak gebracht." Om daar te geraken moesten in totaal drie trappen worden beklommen. "Ik heb spieren gekregen waarvan ik niet wist dat ze er zaten", zo geeft de ZZP-landschapsarchitecte terugblikkend aan.

Planten

Ook alle planten zijn later via de trappen naar hun eindbestemming op hoogte gebracht. "In eerste instantie ging het om 16 verschillende soorten, allemaal in substraat geteeld," zo laat Peter Koop van ZinCo weten. Landschapsarchitecte Astrid Hölzer vult aan: "Om er een paar te noemen: *Lavandula angustifolia*, *Iris pumila*, verschillende sedumsoorten, *Hieracium pilosella* ofwel muizenoor, de steenanker *Dianthus deltoides* 'Splendens', de Kartuizer anjer *Dianthus carthusianorum*, *Prunella grandiflora* en natuurlijk de wilde marjolein *Origanum vulgare*. Op deze lijst van ZinCo stond veel sedum, maar in de loop der jaren zijn de meeste

sedumsoorten op het dak weer weggetrokken.” Volgens Koop blijkt in de praktijk dat er van de 16 soorten die ZinCo op zijn lijst opneemt, uiteindelijk zo’n 8 tot 10 soorten overblijven, afhankelijk van de ligging van het dak.

Maar niet alleen bestelde soorten zijn tot wasdom gekomen. Inmiddels zijn er ook soorten van buiten het dak komen aanwaaien of -vliegen. “Zo hebben we bijvoorbeeld verschillende eikenbomen gehad die hier op het dak stonden te groeien. En dat terwijl we juist platanen voor de deur hebben staan. Waarschijnlijk zijn die eikels door vogels, zoals de Vlaamse gaai, vanuit het Kralingse Bos naar hier meegenomen.”

Top-3

Als Hölzer naar haar dakplanten-top-3 wordt gevraagd, laat ze weten nauwelijks voorkeuren te hebben. “Dat is bijna niet te doen.” Na enig aandringen wil ze er echter toch wel twee openbaar maken: “Wilde marjolein, die geurt een beetje en er komen ook bijen op af. En verder ook laagblijvende anjers, dat zijn prachtige planten en eigenlijk niet kapot te krijgen.”

Onderhoud

Op de vraag of deze daktuin met weelderig groeiend en bloeiend groen niet een boel extra werk met zich meebrengt, antwoordt Hölzer: “Dat valt allemaal reuze mee. Wij houden het verder allemaal goed bij. Alleen de planten in de potten moeten we sporadisch water geven. Belangrijk is wel om de randen langs het dak in

verband met de brandveiligheid goed schoon te houden.” Hölzer laat weten dat haar eigen daktuin veel meer de vrijheid krijgt dan een groendak op bijvoorbeeld een kantoor. “Wij willen hier in onze daktuin juist volumes creëren; dit in tegenstelling tot de eigenaar van een kantoor.”

Problemen

Van alles wat er op en met het dak is gebeurd, heeft de bouw van de serre Hölzer de meeste kopzorgen bezorgd: “We hadden geen bouwvergunning, want toen we met de algehele verbouwing van ons huis wilden beginnen, bleek dat allemaal niet nodig te zijn en was alles goed. Pas later, toen we daadwerkelijk met het plaatsen van de serre waren begonnen, wilde de gemeente alsnog een volledige bouwvergunning.” Er is volgens Hölzer nog een hoop te winnen op het vlak van regels en voorschriften. “Neem bijvoorbeeld Amsterdam, daar zijn de leges en de aanvraag duurder dan de subsidie die voor de aanleg van een groendak wordt verstrekt. Dat moet toch echt anders.” Op de vraag of ze dingen anders zou hebben gedaan, antwoordt Hölzer: “Ja, het aanbrengen van het granulaat. Wij adviseren nu dan ook altijd een grote kraan in te huren. Dat zou voor ons een extra kostenpost van zo’n 800 euro zijn geweest.”

Extra verblijfsruimte

Als de voordelen van de daktuin aan de orde komen, antwoordt de landschapsarchitect stralend: “Het is uniek, je zit boven en je hebt daar geen last van schaduw. Door het groen in de

daktuin ligt de temperatuur toch een stuk lager dan op het zwarte bitumen dak van de burens.” Met de aanleg van de daktuin heeft de familie Hölzer - inmiddels is er ook een zoontje bij gekomen in het gezin - er een extra leefruimte bij gekregen. “Ik loop er zeker elke dag naartoe. Het is prachtig met al dat groen en natuurlijk ook met het zicht op de skyline van Rotterdam. We zijn hier eigenlijk veel te weinig.”

Daktuin familie Hölzer in cijfers

Oppervlakte:

Daktuin 30 m²

Terras 18 m²

Serre 12 m²

Randstroken (kiezel) 12 m²

Systeem:

Waterhoudende beschermmat SSM 45

Drainagelaag Floradrain FD 40

Systeemfilter SF

Substraat ZinCo Lavendelweide

Planten:

Pakket lavendelweide: 16 soorten

Aanlegkosten (incl. serre):

Ongeveer € 40.000

Bepantingslijst Lavendelweide

Botanische naam	Nederlandse naam	Planthoogte	Bloemkleur	Bloeitijd	Percentage
Dianthus carthusianorum	Karthuizer anjer	10-15 cm	Paars	6-7	5%
Dianthus deltooides splendens	Steenanjers	10-15 cm	Paars	6-8	4%
Festuca amethystina	Blauw zwenkgras	15-20 cm	Blauw	5-6	7%
Hieracium aurantiacium	Havikskruid	10-15 cm	Oranje	6-8	8%
Iris pumila	Dwerg iris	10-15 cm	Paars	5	3%
Koeleria glauca	Fakkelgras	15-20 cm	Beige	5-8	3%
Lavendula angustifolia	Lavendel	20-30 cm	Paars	6-8	5%
Origanum vulgare	Marjolein	15-20 cm	Paars	7-9	2%
Potentilla verna	Ganzerik	30-40 cm	Geel	5-6	2%
Prunella grandiflora	Brunel	20-30 cm	Paars	6-9	2%
Sedum flor. 'Weihenstaphaner Gold'	Vetkruid	5-10 cm	Geel	7-9	12%
Sedum 'Herbstfreude'	Hemelsleutel	20-30 cm	Rood	8-10	6%
Sedum reflexum	Tripmadam	5-10 cm	Geel	6-7	8%
Sedum sexangulare	Vetkruid	5-10 cm	Geel	7-8	14%
Sedum spurium	Vetkruid	5-10 cm	Rood	6-8	12%
Thymus vulgaris	Tijm	10-15 cm	Wit	6-8	7%

Aanbevolen hoeveelheid – 16 st/m²

